

Valsts ieņēmumu
dienests

25.09.2025.

Informatīvais materiāls

Par grozījumiem Ministru kabineta 2021. gada 21. decembra noteikumos Nr. 877 "Grāmatvedības kārtošanas noteikumi"

Informējam, ka 2025. gada 23. septembrī ir pieņemti grozījumi Ministru kabineta 2021. gada 21. decembra noteikumos Nr. 877 "Grāmatvedības kārtošanas noteikumi" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 877), kas 2025. gada 25. septembrī publicēti oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" Nr. 185 (2025/185.4) un stājās spēkā 2025. gada 26. septembrī.

Grozījumu mērķis ir pilnveidot grāmatvedības normatīvo regulējumu saistībā ar strukturētu elektronisku rēķinu ieviešanu un pārskata gada slēguma inventarizāciju.

Grozījumi MK noteikumos Nr. 877 saistībā ar strukturētu elektronisko rēķinu ieviešanu

1. **Papildināta** 3. nodaļa ar **25.¹ punktu**, kas nosaka: ja daļēji vai pilnībā atcelts darījums vai ja iepriekš izrakstīts kļūdainš strukturēts elektroniskais rēķins, attaisnojuma dokumentu, ar kuru to labo vai atsauc (anulē), sagatavo kā strukturētu elektronisko rēķinu. Sagatavojot rēķinu, tajā norāda atsauci uz rēķina numuru, kurš tiek labots vai atsaukts.

Tādējādi, ja nodokļu maksātājs strukturētajā elektroniskajā rēķinā (turpmāk – e-rēķins) ir konstatējis kļūdu vai darījuma partneris saņemto e-rēķinu ir noraidījis, tad jaunajā e-rēķinā, ar ko labo un atsauc (anulē) jau izrakstīto e-rēķinu, obligāti ir jānorāda atsauce uz iepriekšējā e-rēķina numuru.

Turklāt kontroles par atbilstību *PEPPOL*¹ standartam, ja e-rēķins tiks nosūtīts uz e-adresi, izmantojot *DIV API*², nodrošinās Valsts ieņēmumu dienests, veicot *XML*³ e-rēķina antivīrusa pārbaudi, *Shematron*⁴ validācijas pārbaudi un *XSD*⁵ shēmas pārbaudi. **Informācija par Valsts ieņēmumu dienesta nepieņemtajiem rēķiniem**

¹ PEPPOL – drošs tīkls e-rēķinu pārsūtīšanai; specifikāciju kopums, lai izveidotu un arī primāri ieviestu vienotu elektronisko iepirkumu sistēmu izmantošanai dažādās jurisdikcijās (angļu valodā *Pan European Public Procurement On-Line*).

² DIV API – Valsts digitālās attīstības aģentūras API Pārvaldnieks; Valsts digitālās attīstības aģentūras uzturēta platforma, kas nodrošina standartizētu piekļuvi valsts reģistru un pašvaldības informācijas sistēmu sniegtajiem datu servisiem.

³ XML – paplašināmās iezīmēšanas valoda (angļu valodā *eXtensible Markup Language*).

⁴ Shematron validācija – XML dokumentu pārbaudes process, kas izmanto īpašus noteikumus (Schematron valodas shēmas), lai pārliecinātos, ka dokuments atbilst biznesa loģikas un satura prasībām.

⁵ XSD shēma – XML shēmas definīcijas fails (*XML Schema Definition*), kas nosaka, kādā struktūrā un kādos formātos XML dokumentam jābūt, lai tas būtu pareizs un derīgs.

lietotājiem būs pieejama Valsts ieņēmumu dienesta elektroniskās deklarēšanas sistēmas sadaļā "E-rēķini".

Šajā gadījumā nodokļu maksātājam būs jāpiemēro 25.¹ punktā noteiktās prasības un jālabo nosūtītais e-rēķins, jo Valsts ieņēmumu dienests nepieņems e-rēķinu, kurš neatbilst pārbauci kritērijiem.

2. **Svītrots 31. punkts**, kas skaidroja strukturēta e-rēķina formātu, jo tehnisko risinājumu e-rēķinu aprītei nodrošina gan bezmaksas vienotā elektroniskās saziņas platforma – oficiālā elektroniskā adrese –, gan komerciāli pakalpojumu sniedzēji jeb operatori (t. sk. *Pan-European Public Procurement On-Line (PEPPOL) BIS Billing 3.0* elektronisko rēķinu pamatelementu izmantošanas specifikācijas (*Core Invoice Usage Specification – CIUS*) pakalpojumu sniedzēji), kas nodrošina e-rēķinu izveidi, aprīti un citus ar e-rēķinu darbībām saistītus pakalpojumus, izmantojot standartizētus elektroniskos formātus.

3. **Papildināta** 4. nodaļa ar **31.¹ punktu**, kas nosaka: ja attaisnojuma dokuments noformēts kā e-rēķins, tad šādu e-rēķinu datora vai citas elektroniskas ierīces ekrānā attēlo cilvēklasāmā formātā un nodrošina iespēju veidot atvasinājumu papīra formā (izdrukā).

Šāda tiesību norma izriet no grāmatvedības vispārīgām prasībām saskaņā ar Grāmatvedības likuma 6. panta piekto daļu, kas uzliek pienākumu arī e-rēķinus pārvērst cilvēklasāmā formātā.

4. **Papildināta** 5. nodaļa ar **34.¹ punktu**, kas nosaka: ja avansa rēķina (priekšapmaksas rēķina) apmaksa (viens vai vairāki maksājumi) ir veikta pilnā piegādājamo preču vai sniedzamo pakalpojumu vērtības apmērā, tad var nesagatavot papildu attaisnojuma dokumentu samaksāšanai (gala rēķinu). Šādā gadījumā preču vai pakalpojumu saņemšanu apliecina preču piegādes dokuments vai kāds cits darījumu apliecināošs dokuments, kurā papildus ietverta informācija, kas nepārprotami ļauj identificēt samaksas veikšanu pilnā apmērā saskaņā ar avansa rēķinu (priekšapmaksas rēķinu). Šāds regulējums atvieglos uzņēmumiem administratīvo slogu un samazinās izmaksas par e-rēķina sagatavošanu un nosūtīšanu par vienu darījumu.

Tomēr šī punkta prasības drīkst piemērot tikai tādā gadījumā, ja izpildīts MK noteikumu Nr. 877 **34.² punkts**:

- darījumos starp uzņēmumiem gala rēķinu var nesagatavot tikai tādā gadījumā, ja sākotnēji avansa rēķins bija noformēts e-rēķina veidā.

Tas nozīmē, ka darījumos starp uzņēmumiem gala rēķinu var nesagatavot tikai tādā gadījumā, ja sākotnēji avansa rēķins bija noformēts e-rēķina veidā.

Citi MK noteikumu Nr. 877 anotācijā sniegtie skaidrojumi saistībā ar e-rēķinu ieviešanu

Grāmatvedības likumā ir noteikts, ka attaisnojuma dokumentu, kuru uzņēmums izsniedz citam Latvijas Republikā reģistrētam uzņēmumam — preces vai pakalpojuma saņēmējam — samaksāšanai (rēķinu), noformē kā e-rēķinu (XML formātā).

Šāds rēķina veids atbilst Latvijas standarta skaidrojumam attiecībā uz komercrēķinu.

Savukārt citus rēķina veidus var sagatavot XML formātā, ņemot vērā, ka Latvijas standartā ir paredzēta šāda iespēja.

Latvijas standartā ir lietoti dažādi rēķinu nosaukumi, un viens no šādiem rēķinu veidiem ir avansa rēķins (priekšapmaksas rēķins) un kredītrēķins (korektīvais rēķins), kurus arī varēs iesniegt XML formātā. Tomēr ne grāmatvedības, ne nodokļu normatīvie akti neskaita, kas ir Latvijas standartā minētie rēķinu veidi. Sagatavojot e-rēķinu,

e-rēķina veida nosaukumu izvēlas pats uzņēmuma vadītājs atbilstoši uzņēmuma specifikai un Latvijas standartā noteiktajam.

Avansa rēķins pēc būtības nav darījumu apliecinošs dokuments, bet gan informatīvs dokuments vai pieprasījums veikt maksājumu. Līdz brīdim, kad tiek faktiski veikta vai saņemta samaksa, avansa rēķins nerada pārmaiņas uzņēmuma saistībās vai mantas stāvoklī. Tādēļ avansa rēķina saņemšana nav uzskatāma par saimniecisku darījumu.

Tādējādi tikai pats nodokļu maksātājs atbilstoši uzņēmuma specifikai un saimnieciska darījuma būtībai nosaka avansa rēķina atbilstību e-rēķina prasībām un tā noformēšanas brīdi.

Avansa rēķins un tā samaksa apliecina, ka uzņēmums ir veicis vai saņēmis maksājumu, bet nepierāda, ka prece vai pakalpojums faktiski saņemts.

Saimnieciskā darījuma noslēgšanai nepieciešams vai nu gala rēķins, kas apliecina preces piegādi vai pakalpojuma sniegšanu, vai kāds cits darījumu apliecinošs dokuments, piemēram, preču piegādes dokuments. Ja starp darījuma pusēm noslēgts līgums, tad līgumā var būt paredzēti citi nosacījumi, tostarp brīdis, kad avansa rēķins tiek pārvērsts par gala rēķinu, vai citas darbības, kas ļautu izdarīt secinājumu par darījuma pabeigšanu.

Attaisnojuma dokumenta veids var būt arī korektīvs rēķins, kuru jebkādu kļūdu labošanai var izmantot visi Grāmatvedības likuma subjekti (tai skaitā gan reģistrēti pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) maksātāji, gan neregistrēti PVN maksātāji), piemēram, nejaušu kļūdu (matemātisku un pārrakstīšanās kļūdu u. tml.) labošanai.

Ja izrakstītajā rēķinā kļūdaini norādīta piegādātās preces cena, jāizraksta jauns rēķins – korektīvs rēķins –, norādot tajā atbilstošu piegādātās preces cenu. Gan kredītrēķins, gan korektīvais rēķins būtībā ir atsauce uz sākotnēji nosūtīto rēķinu un ir vienas nozīmes dokumenti.

Tomēr atbilstoši PVN likuma regulējumam jebkuru dokumentu, ar kuru groza sākotnējo PVN rēķinu, pielīdzina PVN rēķinam, ja tas atbilst noteiktajām prasībām. Šādā PVN rēķinā ir norādāms sākotnējā PVN rēķina izrakstīšanas datums un identifikācijas numurs, kā arī konkrētie grozāmie dati. Ministru kabineta 2013. gada 15. janvāra noteikumos Nr. 40 "Noteikumi par pievienotās vērtības nodokļa deklarācijām" ir minēti gadījumi, kad, aizpildot PVN1 pārskata I daļu, kā attaisnojuma dokuments jānorāda dokumenta veids "Kredītrēķins". Šajos noteikumos ir izklāstīta PVN deklarācijas pielikuma rindīņu aizpildīšanas kārtība gadījumos, kad pārdevējs piešķir atlaidi, anulē pirkumu, samazina piegādāto preču (sniegto pakalpojumu) cenu, saņem atpakaļ preces, atmaksā saņemto avansu u. tml. un izraksta kredītrēķinu.

Tātad saistībā ar PVN normu piemērošanu PVN maksātāji šāda veida darījumu noformēšanai kā attaisnojuma dokumentu praksē lieto dokumenta veidu – kredītrēķinu.

Citi grozījumi MK noteikumos Nr. 877

1. **Papildināta** 5. nodaļa ar **33.¹ punktu**, nosakot, ka par attaisnojuma dokumentu var uzskatīt arī rēķinu, kuru izsniedzis ārvalsts saimnieciskā darījuma dalībnieks un kurā nav visi Grāmatvedības likuma 11. panta piektajā daļā noteiktie attaisnojuma dokumentam nepieciešamie rekvizīti un informācija, ja tajā norādīta vismaz šāda informācija:

- ziņas, kas ļauj nepārprotami identificēt saimnieciskā darījuma dalībniekus:
 - uzņēmuma nosaukums;
 - fiziskai personai – vārds un uzvārds;
- darījuma datums;
- saimnieciskā darījuma (preces vai pakalpojuma) apraksts;
- saimnieciskā darījuma novērtējums naudas izteiksmē un valūta;
- rēķina numurs vai cits unikāls identifikators.

Ārvalstu darījumu partneru izsniegtie rēķini nereti neatbilst visām Latvijas normatīvajos aktos noteiktajām formālajām prasībām. Piemēram, uz ārvalstu rēķina nav norādīts dokumenta veida nosaukums, trūkst partnera reģistrācijas numura vai atbildīgās personas paraksta. Atbilstoši pašreizējai kārtībai šādus rēķinus nedrīkst tieši izmantot grāmatojumos, ja tajos nav visi Grāmatvedības likumā noteiktie rekvizīti un informācija par saimniecisko darījumu.

Tādējādi, ja rēķinā, ko izsniedzis ārvalsts saimnieciskā darījuma dalībnieks, ir visi minētie rekvizīti, tad tas uzskatāms par attaisnojuma dokumentu, uz kura pamata drīkst veikt ierakstus grāmatvedības reģistros.

2. **Papildināta** 6. nodaļa ar **53.¹ punktu**, kas nosaka: ja preču piegādes dokuments vai pārvadājuma dokuments sagatavots elektroniski saskaņā ar MK noteikumu Nr. 877 42. punktu, preču piegādes dokumenta vai pārvadājuma dokumenta papīra kopiju var nepievienot pie reģistra, ja tiek nodrošināta šo dokumentu attēlošana datora vai citas elektroniskas ierīces ekrānā cilvēklasāmā formātā un, ja nepieciešams, arī iespēja veidot un izsniegt tā atvasinājumu papīra formā (piemēram, izdrucku).

Iepriekš no normatīvā regulējuma izrietēja, ka neatkarīgi no tā, ka preču piegādes dokuments tiek sagatavots elektroniski, pie reģistra ir jāpievieno arī preču piegādes dokuments papīra formā. Veiktie grozījumi paredz, ka dokumenta papīra kopiju pie reģistra var nepievienot, ja ievēroti šā punkta nosacījumi.

Grozījumi MK noteikumos Nr. 877 saistībā ar pārskata gada slēguma inventarizāciju

1. **Izteikts** jaunā redakcijā 9. nodaļas **68. punkts**, nosakot, ka prasību un saistību inventarizāciju var veikt, izmantojot mūsdienu digitālos risinājumus.

Ar pašapkalpošanās portālu izmantošanu saprot salīdzināšanas procesu tādās sistēmās, kur tiek nodrošināta automātiska datu apmaiņa un pārbaude, piemēram, Valsts ieņēmumu dienesta elektroniskās deklarēšanas sistēmā vai nekustamā īpašuma nodokļa informācijas sistēmā.

Uzņēmums atlikumus uzskata par salīdzinātiem, ja darījuma partneris līdz uzņēmuma noteiktā inventarizācijas termiņa beigām (praksē biežāk piemērotas 10 dienas, taču uzņēmums var noteikt arī citu salīdzināšanās termiņu) nav sniedzis atbildi par atlikumu neatbilstību. Ja darījuma partneris sniedz atbildi vēlāk par salīdzināšanas pieprasījumā noteikto termiņu, tad uzņēmums līdz inventarizācijas termiņa beigām saņemto atbildi ņem vērā, sagatavojot inventarizācijas sarakstu.

2. **Papildināta** 9. nodaļa ar **68.¹ punktu**, kas noteic, ka bezskaidras naudas atlikuma inventarizāciju uzņēmums veic, pamatojoties uz maksājumu pakalpojumu sniedzēja (Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likuma izpratnē) nodrošināto informāciju par klientam sniegtu finanšu pakalpojumu.

Tātad ar šiem grozījumiem tiek noteikta kārtība par maksājumu pakalpojumu sniedzēja izsniegto dokumentu – konta pārskatā norādītajām summām.

Darījuma partneri saskaņo bezskaidras naudas atlikumus par iepriekšējo saimniecisko gadu līdz Grāmatvedības likumā noteiktā pārskata gada slēguma inventarizācijas termiņa beigām, informējot maksājumu pakalpojumu sniedzēju par atšķirībām starp uzņēmuma grāmatvedības uzskaites datiem un maksājumu pakalpojumu sniedzēja datiem.

Ja uzņēmums līdz minētā termiņa beigām nav informējis maksājumu pakalpojumu sniedzēju par atšķirībām starp tā grāmatvedības uzskaites datiem un maksājumu pakalpojumu sniedzēja datiem, maksājumu pakalpojumu sniedzējs datus uzskata par salīdzinātiem.

3. Veikti citi precizējumi un grozījumi attiecībā uz muzeju krājuma inventarizāciju, budžeta iestāžu pārskata slēguma inventarizāciju un Valsts kasē atvērtu kontu atlikumu salīdzināšanu (MK noteikumu Nr. 877 71., 72. un 72.¹ punkts).

Valsts ieņēmumu dienests

Materiāls sagatavots: 25.09.2025.

Atsauksmes par materiāla kvalitāti vai priekšlikumus tā uzlabojumiem priecāsimies saņemt Valsts ieņēmumu dienesta [elektroniskās deklarēšanas sistēmas](#) sadaļā "Sarakste ar VID".